

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 3 του Φλεβάρη 1906

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 184

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ. 'Επιστήμη πρωτομάθητη—'Αθρόπινος Μηχανισμός.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝΟΣ. Μισολογία οικία—Χρυσάνθος Μωραϊτάκης.

ΜΙΧΑΗΛ ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ. 'Από τις Μαύρες Μέρες (Στό Παράθυρο—Στά Εφημερίματα).

Δ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. Γιατί δεν έχουμε στρατό.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΤΗΣ. 'Ο κ. Θεοτόκης κτλ.

Α. Ε. Παραμύθια Μολίβου (της Μιτυλήνης).

ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ. Ρούσσοι Τραγουδιστάδες (μετάφρ. 'Ιντας Γαρτζώνη).

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ. Θεατρικά—'Η Πρετιόζα.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. 'Ο 'Ερμονας.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. 'Ιουλίττα Χριστίδη, Νάξιος, Τιμωνας, Βασιλέτης.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πρόματα ('Η κρίση—'Ο Παπαγάλος—Λαός και στρατιωτικοί υποψήφιοι—Τό 'Υπουργείο του κ. Δεγλερέ—Τό ξαθλο—Νικηται και τροπαιοῦχοι).

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ —Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ ΣΤΡΑΤΟ

'Ο Πάλλης μέσ' στο γράμμα του στην κυρία προεδρίνα της «Σηροτροφικής», έγραφε και τ' ακόλουθα: «Θά μάθουν τόσο τὰ σκουλήκια οί χωριάτες μας, όσο οί στρατιώτες μας μαθαίνουν τὰ στρατιωτικά όταν άναγκάζονται ν' άρχινήσουν με σκελές κτλ. κι' όσο οί νάφτες μας τὰ ναφτικά όταν πρέπει πρώτα νά καταλάβουν τούς διόπους κι' άλλα τέτια ξεθάματα από τὰ λεξικά».

'Απάνου σ'αυτά μπορεί κανείς νά πεί ότι ίσα ίσα, μιὰ από τίς μεγαλύτερες άφορμές πού τό 'Ελληνικό κράτος δεν έχει στρατό, είναι κ' ή καθαρεύουσα. Βέβαια έχει νά κάμει κι' ό παμπάλαιος όπλισμός, και τό άχρηστο προσωπικό, τό άμόρφωτο, κ' ή έλλειψη από άντρες και τὰ μεγάλα γυμνάσια, κι' άλλα κι' άλλα σάπια, μὰ ή μανία της προγονικής μας γλώσσας πού κατάρτιζε κάθε κλάδο διοικητικό και παραγωγικό, χαντάκωσε και τό στρατό μας. Πρέπει νά μὴν ύπάρχει σ' αὐτούς πού διευθύνουν κ' ή παραμικρή ιδέα ή καθαρή αντίληψη τί θά πεί στρατός, γιά ν' άφίνουμε άμετάβλητο τό σημερινό σύστημα. Τί γίνεται όμως;

'Ο χωριάτης φεύγει από τό χωριό του και πάει στό Σύνταγμα του, γιά νά υπερετήσει την πατρίδα,

νά μάθει τὰ γυμνάσματα και νά μωρφωθεί στρατιωτικά. 'Εκεί όμως σά νάινι ό στρατός δεύτερο σκολειό, από την πρώτη μέρα θά βαλθούνε οί άνώτεροί του νάν του μπάσουνε στην ψυχή του, όχι την πρεπούμενη μαθησια πού ύψώνει τό νοῦ πρὸς τίς αλήθειες, μὰ μόνο μόνο... την καθαρεύουσα. Μαζεύονται οί «νεοσύλλεκτοι» στις κάμαρες του στρατώνα πού «θαλάμους» τίς ονομάζουνε, κι' έρχεται και ό άξιωματικός ή ό έπιλοχίας νάν τούς κάμει θεωρία. 'Αρχίζει τότε τών κακομοιριασμένων τό μαρτύριο. 'Από δω κι' όμπρός νά ξεχάσουνε τή γλώσσα τους, ν' άπαρνηθούνε τή μιλιὰ τους. 'Ο στρατός θάν [τούς κάμει εύγενήδες. Τό πουκάμισο δεν εἶναι πού κάμει, όπως τό μάθανε από τή στιγμή πού γεννηθήκανε, κι' όπως όλη ή ρωμιόσσην τό ξέρει, τό λένε εδώ «ύποδήτη». Τό παντελόνι τους τό λένε «περικελίδα», τό σώβαρό τους «σκελέα», τό μαντύα τους «χλαίνην», τό λουρί άπ' τό ντουφέκι τους «ίμάντα» τό καπέλλο τους «πηλήκιον», τό φέσι πού φορῶνε τὰ εύζωνάκια τό λένε «ραρία» και τή ρούντα του «θύσανον», τὰ παπούτσια τους «χρύβυα», τό σενί τό δερμάτινο πού βανουνε μέσα τὰ ρούχα τους «γυλιόν».

Κι' άμα τελιώσουν αὐτά, έρχεται μπροστά τους τό δύστυχο ντουφέκι, κι' αρχίζει νέο βασανιστήριο. Τοῦτο τό μέρος του όπλου λέγεται «στόχαστρον» εκείνο «κλεισισκοπίον», τ' άλλο «είποστρίς». Τοῦτο τό μέρος «κινήτὸν ούραϊον», εκείνο «βαλβίς». Τὰ χάνει ό χωριάτης, δεν τὰ καταλαβαίνει, δεν μπορεί νά τὰ προφέρει με τὰ χείλια του, και μιὰ καταστροφή νοιώθει μέσα του. 'Ολόκληρος ό κόσμος πού ίσαμε τώρα έβλεπε και πού άνάμεσό του κινιότανε, άλλαζει όνόματα κ' είναι τό ίδιο γι' αὐτόνε σά ν' άλλαζει όφες. Δεν πρέπει πιά νά πάει νά πάρει ψωμί, μὰ «έρτον», κι' αν ζητήσει ψωμί κανείς δέ θάν του δώσει άπάντηση. Δεν μπορεί πιά νά πάρει ραγί, μὰ «συσσίτιον, έλαιας, τυρόν, ζωμόν». 'Ολ' αὐτά βραχνῶς του καθονται. Συλλογίζεται τό σπιτάκι του, την άπλότητα πούχε κεί, τή μιλιὰ της μάνας του, και καταριέται τή στιγμή πού τόν σήκωσαν κείθε.

*

Και νά, τό σημείο πού πρέπει όλη την προσοχή μας νά ρίξουμε. 'Αμα του στρατιώτη του έρθει στό νοῦ αὐτή ή σκέψη, αντίο πεθαρχία, αντίο στρατιωτική μόρφωση, ιδέα της πατρίδας και φρόνημα εθνικό. Κοιτάζει πιά πῶς νά περάσει ό βασανισμένος καιρός-της «αθητείας» του, κι' ό,τι κάνει κι' ό,τι λείει, τό κάνει και τό λείει από φόβο τιμωρίας και φυλακής. Κι' όταν βρεί τή στιγμή τή βολική, πού δεν έχει τόση ανάγκη γιά τόν άνώτερό του, όση έχει ό άνώτερός του γι' αὐτόν, καθώς λόγου χάρη τόν πόλεμο, ποιός φόβος τότε θάν τόν κρατήσει στη

θέση του, αν όχι τό φρόνημα και μονάχα τό φρόνημα, πού μαθαίνει στό στρατό; Και ψέματα είναι κείνο πού λένε μερικοί, ότι ή αίτία της τέτιας κατάρτης του στρατιώτη, είναι τάχα οί πολλές δουλειές, και τό πολύ κόπιασμα. 'Ο ρωμιός δεν είναι τεμπέλης από φυσικό. 'Αμα μάλιστα πάρει με την καρδιά του ένα πράμα, είναι ό πιο ύπομονετικός άνθρωπος. Κι' όσο γιά τό χωριάτη, αὐτός περισσότερο άπ' όσο στό στρατό δουλεύει με την τσάπα του όλημερίς στό χωράφι του.

Γιά νά δείτε ότι όλ' αὐτά είναι αληθινά σῶς βάνω δω μερικά παραδείγματα ζωντανά, πού συνέβηκαν, και πού κάθε μέρα και καλύτερα θά γίνονται.

Θεωρία στους «θαλάμους». 'Ο έπιλοχίας άφού γιόμισε τῶ νεοσυλλέκτωνε τὰ κεφάλια από λίξες καθαρευουσιάνικες, έρχεται ύστερα νάν τούς μάθει πῶς πρέπει νά ξεδιακρίνουνε τό βαθμό πού έχει κάθε άνώτερος. 'Αν είναι δηλαδή ταγματάρχης, λοχαγός, ύπολοχαγός κτλ. Και γιά νά δει αν τόνισαν οί κατακαημένοι άντρες, ρωτάει έναν πῶς θά γνωρίσει αν ό τάδες άξιωματικός πού περνάει στό δρόμο είναι ταγματάρχης. Αὐτός άφού σκέφτηκε, άπαντάει «Γύρω, γύρω στη σκούφια του θῆχει δυό σκελές». Φανταστήτε τώρα τί σαλατοπαζάρο έκαμε ή καθαρεύουσα στό δύστυχο μυαλό του!

'Αλλο. Τούς μιλούσε ό άξιωματικός γιά τή σημαία, ότι είναι κυανόλευκος, δηλαδή, τούς έλεγε γιά νά νοιώσουν, κυανή και λευκή. Πετιέται τότε ένας και με στενοχώρια φωνάζει: «Θαρω πῶς δεν είν' έτσι όπως τό λές, μὰ είναι γαλχία κι' άσπρη». Περιττό νά πούμε πῶς ό άδικήριος βάλθηκε τρεῖς μέρες στη φυλακή.

Κι' άλλο. 'Ειός του κλέψανε μέσ' άπ' τό στρατώνα τό παγοῦρι του. Βγήκε εἴω ζητώντας τόν έπιλοχία του γιά νάν τ' αναφέρει. Μόλις τόν είδε από μακριά αρχίζει νά φωνάζει: «Κύρ έπιλοχία, τό παγοῦρι μου κλέψανε». Κείνη την ώρα διάβαινε κι' ό λοχαγός, κι' όταν άκουσε τέτια πρόστυχα λόγια, άναψε. 'Εκραξε τό στρατιώτη: «Βρέ, τί σου κλέψανε;». «Τό παγοῦρι μου» μουρμούρισε τρεμάμενος ό στρατιώτης. «Ποιό παγοῦρι σου και ξεπαγοῦρι σου, εδώ δεν έχουμε τέτια πράματα, κι' αν έχουμε δεν τὰ λέμε έτσι». «Τό ύδροδοχείο του» λείει πλησιάζοντας ό έπιλοχίας. «Ναι, τό δοροδοχείο μου» ματῶνεπε ό στρατιώτης, «τό δοροδοχείο μου κλέψανε» και την όψη του φώτισε ένα χαμόγελο, πού βρήκε εύγενικά λέξη. Μὰ του κόπηκε ευτύς. «'Οχτώ μέρες κράτηση γιά νά μάθεις νά μιλάς» φωνάξε ό λοχαγός. 'Εκαμε τό καθήκο του. 'Ο στρατιώτης έσπαζε τό κεφάλι του νά βρεί τί φταιζιμο έκαμε και πάει στην ψειρού. Κ' έλεγε μονολογώντας «Παγοῦρι τό λέμε, παγοῦρι, έτσι τό ξέρω από μικρό παιδί».